

Budapestre vonatkozó ujságcikk

Osztályozás

728

Szerző: *Kovács Lydion*Cím: *A tuizsufolt Budapest*Forrás: *Magyarország*

Bp.

(Hely)

1917. IV. 28.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Hely

Idő

"1917"

Személy

Helyszám

333.32 "1917"

A tuizsufolt Budapest

Szünet az építkezésben — Küzdelem a lakásinséggel — A főváros építkezése

A háboru három esztendeje alatt mondhatni teljesen megakadt Budapesten az építkezés, mivel pedig a lakosság állandóan szaporodóban van, természetes, hogy felütötte fejét a lakásinség veszedelme. A veszedelem most végre akcióra kényszeríti az építészeket s a főváros is foglalkozni kezd a már-már égetővé vált kérdéssel. A lakásinségről nemrégiben részletes riportban számolt be a *Magyarország*. A lakásinség azóta egyre növekedőben van s mindenkit fokozottan érdekelhet, milyen stádiumban van most az ügy s miképpen igyekeznek az illetékesek a bajokon segíteni?

Hogy eziránt informálódjunk, első sorban felkerestük a székesfőváros építési ügyosztályának tanácsosát: *Krátky Jánost*, aki a következőket volt szíves elmondani nekünk:

— Mint ismeretes, a főváros pénzügyi bizottságának legutóbbi ülésén szóba került az építkezésnek háromszendős stagnálásával kapcsolatosan bekövetkezett s az állandóság veszedelmével fenyegető lakásinség kérdése. Ugyanakkor *Feleki dr.* fővárosi bizottsági tag azt az indítványt terjesztette elő, hogy a főváros tegye meg a szükséges lépéseket a lakásinség enyhítésére s mindenekelőtt delegáljon egy öttagú bizottságot, amelynek az legyen a feladata, hogy megvizsgálja a lakásügy jelenlegi helyzetét és állapítsa meg a lakások számát.

Az ülésen történtek eredménye gyanánt a főváros elhatározta, hogy a legnagyobb energiával lát hozzá a felmerült bajok orvoslásához, összeállította a lakásügyi bizottságot, amely *Bárczy István* polgármester elnöklése alatt már meg is kezdte működését. Budapest lakosságának pontos statisztikájával együtt megállapítják a meglévő lakások számát és minőségét is. Ha ez készen lesz, akkor a bizottság programot fog kidolgozni, hogy így előre munkálkodva, abban a pillanatban megindíthassuk az építkezéseket, amikor az anyag és munkahiány pótlása lehetővé teszi azt.

Sajnos, most még az anyag- és munkahiány teljesen megbénítja a főváros igyekezetét is. Csak példának említem fel, hogy most építendő csecsemőkórházunk cserépfedői munkálatait csak abban az esetben hajlandók elvállalni az iparosok, ha a főváros közbenjár a cserélnélállításhoz szükséges szén beszerzésénél.

Az ilyen esetek variálódnak az építkezésével kapcsolatos egyéb ipari munkálatoknál is, de idővel mégis csak legyűrhetjük ezeket a nehézségeket s lehetővé válik, hogy a főváros által terbe vett építkezések megindulhassanak. A főváros elhatározta, hogy megkezdi a lakások szaporításának akcióját azzal, hogy felépítteti az 1914. július hó 8-iki közgyűlésen tárgyalt kislakásokat. Ezzel az építkezéssel hatszázzal több lakás lesz a fővárosban. Ezek a kislakások az I., VI. és IX-ik kerületekben építtetnek fel és pedig:

A *Budaörsi-úton* öt pavillonban 74 kétszobás lakást és 86 egyszobás lakást 1.120.000 korona költséggel, a *Pötlő-úton* 55 egy-, 30 két-, 50 háromszobás lakást 1.500.000 korona költséggel, a *Hajdu-utcában* 200 egyszobás lakást 1.250.000 korona költséggel, és végül a

Kőrösi Csoma Sándor utcában 100 kétszobás lakást építünk 900.000 korona, összesen tehát negymillió hétszázhetven ezer korona költséggel.

A *Kőrösi Csoma Sándor* utcai építkezésünk speciális lakótelep lesz; olyan családok számára, amelyekben tuberkulotikus beteg van. Ezekhez a lakásokhoz manzárdszobák épülnek a tuberkulotikus családtagok elkülönítésére.

Az építkezésen kívül a főváros elhatározta *téglagyár létesítését* is. A jövődó gyár telkét már ki is jelölték *Kőbánya* egyik agyagos területén.

A magyar építészetnek egyik számottevő aktora a lakásinség okairól s a főváros lakásigényének jövőjéről kérdésünkre az alábbiakban adott felvilágosítást:

A lakásinséget a főváros lakosainak szaporulatán kívül legelsősorban az építkezés pangása idézte elő. Magánépítkezés alig akad, ami folyamatban van, az állami és hatósági, de nem lakásépítés. Növeli még a bajt a vidékiek és az idegenek beözönlése.

Az építkezés pangásának főoka, a minden téren jelentkező hiány következtében megnövekedett drágulás. Senki sem akar most építeni. S ez természetes is, mert ugyszólván két-háromszáz százalékkal drágább az építkezés. A drágulást elsősorban az anyaghiány hozta létre. Például: a téglagyárak nagy része nem dolgozik s a működésben levők is alig tudják még azt a produktumot is teljesíteni, amelyre a mostani szűkös építkezéseknek szükségük van. Nincs szénük a téglaegetéshez, nincs elegendő munkásuk a téglavetéshez. Ennek következtében a tégláruk iszonyuan felszórtak. Így pld.: régebben 1000 darab téglának 30 korona volt az ára, most ugyanennek a mennyiségnek 120—130 korona az ára. Az összes fém-

anyagok le vannak foglalva, azonkívül a vas- és a faanyagok ára abnormálisan emelkedett s ugyancsak bajok merültek fel az üvegnél, a cementnél, gipsznél, kavicsnál, homoknál is. Nagy akadályok vannak a fuvarozások körül. A legnagyobb baj azonban a *munkáshiány*. A nagynehezen kapható munkásoknak is a legnagyobb része *csak úgy hajlandó dolgozni, ha természetbeni ellátást is kap.* A normális 60 fillér óránkénti munkadíj pedig most 1 korona 50 fillérre emelkedett.

Ilyen körülmények közt még azok a hirtelen megvagyonosodott emberek sem építtetnek, akik minden áron háztulajdonosok akarnak lenni, hanem inkább tőkéjüket régi házak vásárlásába fektetik bele.

Ilyen ma a helyzet, amely egyuttal a fővárosi lakásviszonyok közelgő csődjét jelenti. Az üres lakás már most is kevés s az államnak sürgős intézkedésekkel kell a bajokon segíteni. A Magyar Építőmesterek Egyesülete, a Magyar Építőiparosok Országos Szövetsége és a Budapesti Építőmesterek Ipartestülete a fővárosi lakásínség meggátlása és a majdan hazatérő katonák keresete érdekében is *sürgős felterjesztést* intézett a kormányhoz. Sürgetik a *Lakás (építkezési) központ felállítását, melynek hivatása legyen a nyersanyagok beszerzése, elosztása és az egész lakásügyi politika irányítása.* Kedvező feltételű pénzkölcsönök engedélyezésére egy altruista intézmény létesítését kéri és *sürgetik az anyagok beszerezhetősége érdekében a kormány kivételes intézkedéseit, az anyag és a fuvarozási árak maximálását s az anyagihiány leküzdhetésére különböző javaslatokat tesznek.* Érdekes része a felterjesztésnek az, *amely a telekadót forszirozza, bizva abban, hogy a telekértékadó behozatalával a lakás melés előmozdítható lesz, mert a telekspekulánsok akkor nem fogják évekig hevertetni az üres telkeiket.*

Informátorunk végül megjegyezte, hogy abban az esetben, ha az építőipari egyesületeknek ezt a felterjesztését figyelembe veszi a kormány, úgy valamiképpen mégis csak előkerülhető lesz a lakásínség elmergesedése. De mindenestre sürgős intézkedésre van szükség.

Kovács Lydia.